

Universal Declaration of Human Rights - Sorbian, Upper

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

Powšitkowne wozjewjenje čłowječich prawow

Zjednočenych narodow wot 10. 12. 1948

Preambla

Dokelž twori plipóznaće wšěm čłonom čłowjeskeje swójby plislušaceje dostojnosće a jich jenakich a njeparujomnych prawow zaklad swobody, sprawnosće a měra w swěće,

dokelž stej njedopóznaće a znajechanje čłowječich prawow k aktam barbarstwa wjedloj, kotrež su swědomje čłowjestwa hluboko zranili, a dokelž je so wutworjenje swěta, w kotrymž spožči so čłowjekam, swobodnym wot stracha a nuzy, swoboda řečenja a wěry, jako najwyše prócowanje čłowjestwa wozjewilo,

dokelž je bytostne, čłowječe prawa z knjejstwom prawa škitać, zo njeby so čłowjek k zběžkej plećiwo tyranstwu a potlócowanju jako poslednjemu srědkkej nuzował,

dokelž je bytostne, wuwieće plećelskich počahow mjez narodami spěchować,

dokelž su ludy Zjednočenych narodow we wustawkach znowa swoju wěru do zakladnych čłowječich prawow, do dostojnosće a hódnoty čłowjeskeje wosoby a do runoprawosće muža a žony wobkrućili a wobzamknyli, socialny postup a lepše žiwjenske poměry pli wjetšej swobodze spěchować,

dokelž su so sobustawske staty zawjazali, w zhromadnym džěle ze Zjednočenymi narodami powšitkowne respektowanie a zwoprawdženje čłowječich prawow a zakladnych swobodow plesadzić,

dokelž je zhromadne měnjenje wo tutych prawach a swobodach plewšo wažne za polne spjelnjenje tutoho zawjazka,

proklamuje Generalna zhromadźizna

tute Powšitkowne wozjewjenje čłowječich prawow jako zhromadny ideal, kotryž ma so wot wšěch ludow a narodow docpěć, zo bychu kóždy jednotliwec a wšě organy towaršnosće tute wozjewjenje stajnje w pomjatu měli a so prócowali, plez wučbu a kublanje respektowanie tutych prawow a swobodow spěchować a plez postupowace naprawy w narodnym a mjezynarodnym wobłuku jich powšitkowne a faktiske plipóznaće a zwoprawdženje pola wobydlerstwa kaž sobustawskich statow tak tež tych jich nadknjejstwu podstejacych teritorijow zaručec.

Artikl 1

Wšitcy čłowjekoj su wot naroda swobodni a su jenacy po dostojnosći a prawach. Woni su z rozumom a swědomjom wobdarjeni a maja mjezsobu w duchu bratrowstwa wobchadjeć.

Artikl 2

Kóždy je woprawnjeny, w tutym wozjewjenju proklamowane prawa a swobody wužiwać, a to bjez kóždehožkuli rozeznawanja, kaž po rasy, barbje, splahu, řeči, religiji, politiskim abo druhim pleswědčenju, narodnym abo socialnym pochadze, po zamóženju, narodze abo druhim statusu .

Dale njesmědža so žane rozdžěle činić na zakladze politiskeje, prawniskeje abo mjezynarodneje pozicije kraja abo teritorija, kotremuž wosoba plisluša, njedźiwajo na to, hač je njewotwisny, hač pod rukowaćelstwom steji, hač njewobsedži swójske knjezerstwo abo hač podleži někajkemu druhemu wobmjezowanju swojeje suwerenity.

Artikl 3

Kóždy ma prawo na žiwjenje, swobodu a wěstotu wosohy.

Artikl 4

Nichtó njesmě so w njewólnistwje abo roboćanstwje dźeržeć; njewólnistwo a wikowanje z njewólnikami stej we wšěch swoich formach zakazanej.

Artikl 5

Nichtó njesmě so podčisnyć ćwělowanju abo surowemu, njećłowjeskemu abo ponižowacemu wobchadženju abo chłostanju.

Artikl 6

Kóždy ma prawo, wšudže jako prawakmany plipóznaty być.

Artikl 7

Wšitecy čłowjekoj su před zakonjom runi a maja b jež diskriminacije prawo na jenaki škit před zakon. Wšitecy maja prawo na jenaki škit před každou diskriminaciju, kotraž by předležace wozjewjen je zranila, a předciwo pobudžen ju k takjej diskriminaciji.

Artikl 8

Kóždy ma prawo na skutkownu juristisku pomoc pola plislušnych nutłkostatnych sudnistwow předciwo jednanjam, kotrež jeho jemu po wustawje abo po zakonju plitejace zakladne prawa ranja.

Artikl 9

Nichtó njesmě so swojowólnje zajeć w jatbje dźeržeć abo z kraja wupokazać.

Artikl 10

Kóždy ma w polne; runoprawosći prawo na to, zo so wo jeho prawach a winowatosćach a wo každou předciwo njemu zapoloženju; chłostanskoprawnej skóřžbje před njewotwisne a njestranske sudnistwo sprawnje a zjawnje jedna.

Artikl 11

1. Kóždy chłostajomneho jednanja dla wobskorženy ma prawo na to, jako njewinowaty plaćić, dolhož njeje jeho wina w zjawnym jednanju, w kotrymž je wšě za swoje zakitowanje trěbne garantije mět, wotpowědujo zakon jej dopokazana

2. Nichtó njesmě so dla jednanja abo zanjechnanja něčeho zasudzić, štož njebě w času, hdyž je so to stalo, po nutłkokrajnym abo po mjezynarodnym prawje chłostajomne. Runje tak njesmě so žane česće chłostan je wuprjich hač te w času chłostajomneho jednanja plihrožene chłostanje.

Artikl 12

Nichtó njesmě swojowólnym zaplumnjenjam do swojeho priwatneho žiwjenja, swojeje swójby, swojeho bydlenja a swojeje korespondency abo njezakonskim škodam swojeje česće a swojeho mjena wustajeny być. Kóždy ma prawo na juristiski škit předciwo takim zaplumnjenjam a škodam.

Artikl 13

1. Kóždy ma prawo, so znutlka slata swobodnje pohibować a sej swoje bydlenje swobodnje wuzwolić.

2. Kóždy ma prawo, kóždy kra; inkluziwn je swój swójski kraj wopuścić a so do swojeho kraja wrócić.

Artikl 14

1. Kóždy ma prawo, w drunich krajach pled plesćěhanjom azyl pytać a wužiwać.

2. Tute prawo njemóže so wužiwać w padže plesćěhanja dla ryzy njepolitiskich zlóstnistwow abo jednanjow, kotrež ranja cile a zasady Zjednoćenych narodow.

Artikl 15

1. Kóždy ma prawo na statnu plislušnosť.

2. Nikomu njesmě so jeho statna plislušnosť swojowólnje sćazać ani zaprajić prawo, swoju statnu plislušnosť změnić.

Artikl 16

1. Mužojo a žony w žěntwykmanej starobje maja bjez wobmjezowanja na zakładze rasy, statne je plislušnosť abo religije prawo, do mandželstwa .stupić a swójbu založić.

2. Woni maja jenake prawa pli zmandželenju, w mandželstwje a pli rozwjazanju mandželstwa.

3. Zmandželenje smě so jenož w swobodnej a dospolnej plezjednosći plichodnjeju mandželskeju stać.

Artikl 17

1. Kóždy ma prawo, sam abo zhromadnje z druhimi wobsydstwo měć.

2. Nichtó njesmě swojowólnje swoje wobsydstwo zhubić.

Artikl 18

Kóždy ma prawo na swobodu mysłow, swědomja a religije; tute prawo woplija swobodu, swoju religiju a swój swětonahlad změnić, kaž tež swobodu, swoju religiju abo swój swětonahlad sam abo w znromadnosći z drunimi, zjawnje abo priwatnje plez wučbu, praktikowanje, božu službu a wobkedžbowanje nabožnych naložkow zwuraznić.

Artikl 19

Kóždy ma prawo na swobodu měnjenja a wuprajenje měnjenja tute prawo woplija njehaćenu swobodu měnjenja a swobodu, sej njedźiwajo na statne hranicy informacije a ideje ze srědkami kóžděhožkuli razu wobstarać, plijimować a dale dawać.

Artikl 20

1. Kóždy ma prawo na swobodu zhromadźnja a zjednoćenja za měrliwe zaměry.

2. Nichtó njesmě so nuzować, zjednoćenstwu plislušeć.

Artikl 21

1. Kóždy ma prawo, so pli rjadowanju zjawnych naležnosćow swojeho kraja njeposrědnje abo plez swobodnje wolenych zastupjerjow wobdźělić.

2. Kóždy ma pod jenakimi wuměnjemi prawo na plistup k zjawnym zastojsnstwam w swoim kraju.

3. Wola ludu tworí zakład za awtoritu zjawneje mocy; tuta wola dyrbi so zwuraznić plez so wospjetowace, woprawdžite, powšitkowne a rune wólby, kotrež wotměwaja so z tajnym wotedaćom hłosow abo po tomu runohódnym swobodnym wólbny modusu.

Artikl 22

Kóždy ma jako člon towaršnosće prawo na socialnu wěstotu a móže plez nutkostatne naprawy a mjezynarodne zhromadne džěło wobkedźbuju organizaciju a pomocne srědky kóždeho stata wužiwać za swoju dostojnosć a swobodne wuwice swojeje wosobiny njeparujomne hospodarske, socialne a kulturne prawa

Artikl 23

1. Kóždy ma prawo na džěło, na swobodnu wólbu powołanja, na pliměnjene a spokojace džělowe wuměnjjenja kaž tež na škit plećiwo bjezdžělnosći.
2. Wšity čłowjekojó maja bjcz kóždeje diskriminacije prawo na jenaku mzdu za jenake džěło.
3. Kóždy, kiž džěla, ma prawo na sprawne a plihódne zarunanje džěla, kotrež jemu a jeho swójbje čłowjeskej dostojnosći wotpowědowacu eksistencu zawěsća a kotrež ma so, jeli trjeba, z druhimi socialnymi škitnynli napravami dopjelnić.
4. Kóždy ma prawo, za škit svojich zajimow džělarnistwa založić a tajkim plistupić.

Artikl 24

Kóždy ma prawo na džělowe plestawki a swobodny čas inkluziwnje pliměnjene wobmjezowanie džěloweho časa kaž tež na prawidlowny plačeny dowol.

Artikl 25

1. Kóždy ma prawo na za swoju strowotu a derjeměće a tu swojeje swójbje pliměnjeny žiwjenski standard, inkluziwnje dosahace zežiwjenje, drascenje, bydlenje, lěkarske zastaranje a trěbne socialne poslužby, kaž tež dale prawo na wěstotu w padže bjezdžělnosće, chorosće, invalidity, zwudowjenja staroby abo druheje straty svojich zežiwjenskich srědkow plez njezawinowane wobstejnosc.
2. Maćerje a džěci maja prawo na wosebitu pomoc a podpěru. Wšěm džěcom, mandželskim a njemandželskim, plisteji jenaki socialny škit.

Artikl 26

1. Kóždy ma prawo na kublanje. Wučba dyrbi znajmjeńša w elementarnym abo zakladnym schodženku darmotna być. Elementarna wučba je obligatoriska. Fachowo- a powołanskošulska wučba dyrbi powšitkownje plistupna być, a wysookošulska wučba dyrbi wšěm wotpowědnje jich kmanosćam na jenake wašnje wotewrjena być.
2. Kublanje dyrbi na polne rozwiće čłowjeskeje wosobiny a na sylnjenje respektowania čłowječich prawow a zakladnych swobodow wusměnjene być. Wone dyrbi zrozumjenje, tolerancu a plećelstwo mjez wšěmi ludami a wšěmi rasowymi abo nabožnymi skupinami spěchowac a džělawosć Zjednoćenych narodow za zděrženje měra podpěrować.
3. Starši maja přenjorjadne prawo družinu kubljanja wuzwolić, kotrež ma so jich džěcom posrědkować.

Artikl 27

1. Kóždy ma prawo, so na kulturnym žiwjenju zhronladnosće swobodnje wobdžěleć, so nad wumělstwami wjeselić a na wědomostnym postupje a jeho wudobyćacn džěl brać.
2. Kóždy ma prawo na škit duchownych a matericelnych zajimow, kotrež wurostuja za njeho jako tworićela z džělow wědomosće, literatury abo wumělstwa.

Artikl 28

Kóždy ma prawo na socialny a mjezynarodny porjad, w kotrymž móža so w tutym wozjewjenju wuprajene prawa a swobody polnje zwoprawdźić.

Artikl 29

1. Kóždy ma winowatosće naplečo tej zhromadnosći, w kotrejž je jeničce móžne swobodne a polne wuwiće jeno wosobiny.
2. Kóždy podleži pli wužiwanju swoich prawow a swobodow jenož tym wobmjezowanjam, kotrež zakon jeničce za tón zaměr pledwidži, plipóznać a respektowanje prawow a swobodow druhich zawěšćić a sprawnym žadanjam moralki, zjawnenjo porjada a powšitkowneho derjeměća w demokratiskej towaršnosći wotpowědować.
3. Tute prawa a swobody njesmedza so w žanym padže w naplećiwku k cilam a zasadam Zjednočenych narodow wužiwać.

Artikl 30

Ničo w tutym wozjewjenju njesmě so do toho směra wulozować, zo so za stat, za skupinu abo wosobu prawo stwori, tajke dźěło wukonjeć abo tajki skutk zwoprawdźić, kiž so na wotstronjenje w tutym wozjewjenju wuprajenych prawow a swobodow měritej.
